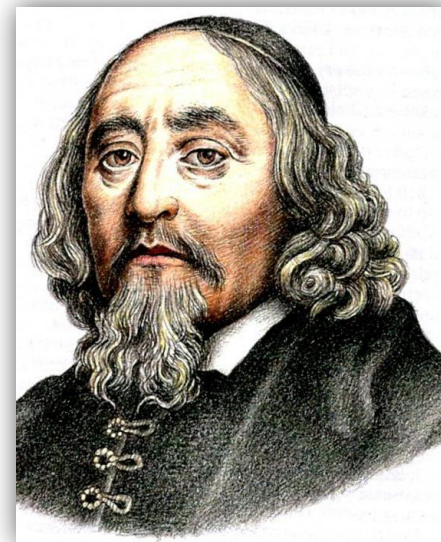

Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Одсек за педагогију

Педагошко друштво Војводине

**У част Јана Амоса Коменског –
350 година од смрти великана
педагогије**

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ОДСЕК ЗА ПЕДАГОГИЈУ
И
ПЕДАГОШКО ДРУШТВО ВОЈВОДИНЕ

ОРГАНИЗУЈУ ИЗЛОЖБУ

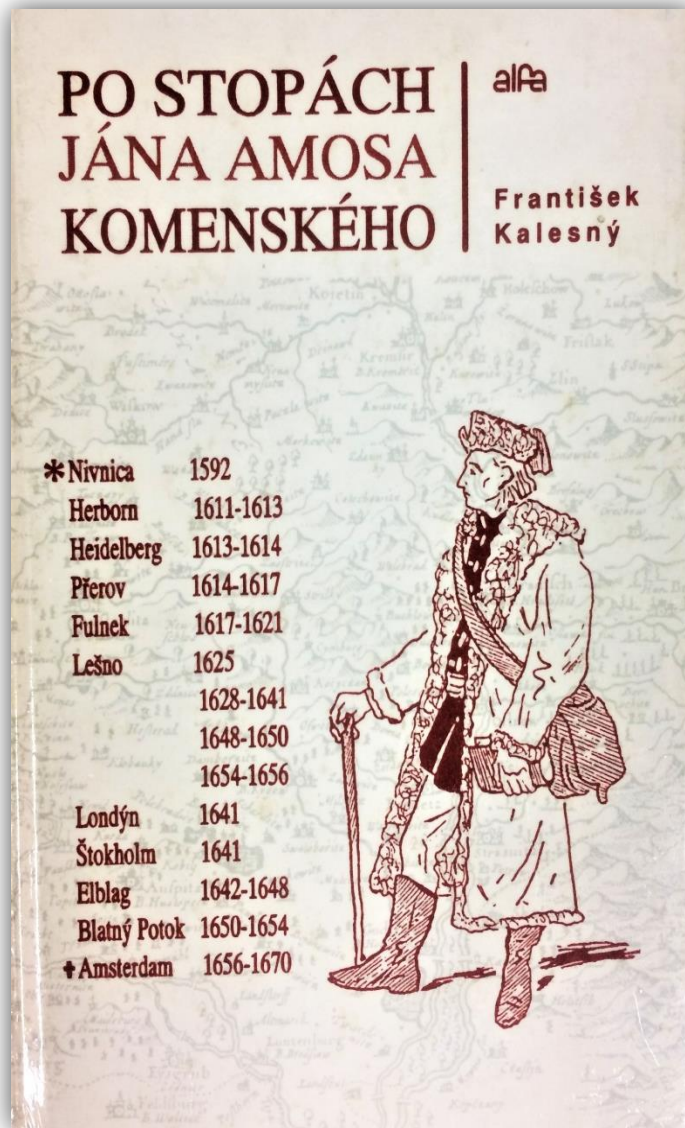
У ЧАСТ ЈАНА АМОСА КОМЕНСКОГ – 350 ГОДИНА ОД СМРТИ
ВЕЛИКАНА ПЕДАГОГИЈЕ

Изложба се може видети од 14. до 30. септембра 2020. године
у Изложбеном холу Филозофског факултета на првом спрату.

Поводом обележавања **350**
година од смрти Јана Амоса
Коменског, великана
педагогије, Одсек за
педагогију Филозофског
факултета Универзитета у
Новом Саду и Педагошко
друштво Војводине
организовали су изложбу на
Филозофском факултету.
Такође, изложба добија и свој
електронски облик, како би
била доступна широј
јавности и поштоваоцима
живота и дела Јана Амоса
Коменског.

ЖИВОТ И ПУТОВАЊА ЈАНА АМОСА КОМЕНСКОГ

Фотографија лево илуструје сва места која су била значајна за Коменског. **Нивнице** су место његовог рођења и почетак велике животне авантуре. Као изузетно надареног, његова сабраћа из протестантске цркве Јединство братско (Чешка браћа) га 1611. године шаљу на студије у **Херборну** на три године, а затим на универзитет у **Хајделбергу** на једну годину. Након тога, постаје учитељ у **Прерову**, а ускоро га постављају за управника црквеног збора и школе у **Фулнеку**. Тада долази до трагедије, која ће одредити даљи ток Коменскијевог живота. Након пораза чешких staleжа (протестантских, реформисаних) на **Белој гори** 1620. године (када заправо почиње Тридесетогодишњи рат у Европи), хабсбуршка (католичка) власт протерује припаднике Чешке браће из отаџбине. Коменском тада од куге умире прва жена и двоје мале деце. Наредне 42 године ће живети у изгнанству, никада се неће вратити кући. Путоваће и селити се (Пољска, Енглеска, Шведска, Угарска...), бити прогањан, али и веома цењен у развијенијем северном, протестантском делу Европе. Његова дипломатско-политичка настојања да нађе праведно мировно решење за Чешку, за мир и хармонију у Европи, па и читавом свету, нису уродила плодом. Несрећан и скрхан, под старе дане азил налази у њему омиљеном, слободоумном **Амстердаму**, где је захваљујући богатом поштоваоцу Лаурентију де Геру, добио одличне услове да ради на барем делимичном сређивању и реконструкцији својих погубљених и спаљених списа. Сахрањен је у Валденској црквици у Нардену близу Амстердама, која је 1992. године претворена у маузолеј са музејом.

Prerov v r. 1593.

Londýn.

Blatný Potok.

JAN AMOS KOMENSKÝ (1592-1670) – životní
put. Rátování, tubíci, smrti, náboženských,
emigrace...

Stockholm, 17. stol.

Amsterdam.

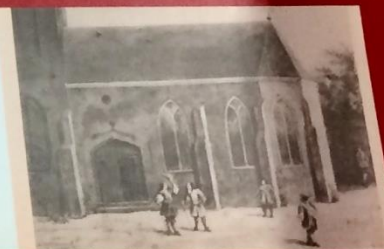
Herborn.

Požár Lešna
r.1656.

Valonský kostelík
v Naardenu.

Heidelberg.

ХЕРБОРН И ХАЙДЕЛБЕРГ – немачки протестантски
универзитети у Немачкој, на којима је Коменски
студирао.

PO STOPÁCH JANA AMOSA KOMENSKÉHO

František
Kalašný

Jan Amos Komenský
1592-1670

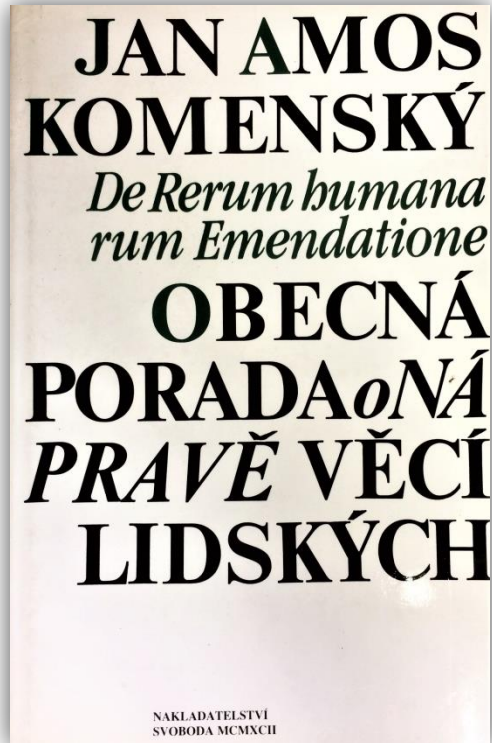
AMSTERDAM – omlázení trád Komenského,
utvoření u posledních fází života, Rembrandt a
profesor Tužil

Omnia sponte fluant, absit violentia rebus (Нека све тече спонтано, без насиља) – је у тесној вези са његовим универзалним свепоправним концептом – идејом опште хармоније.

Овај Коменскијев мото налазимо на насловној страни амстердамског издања његовог списа **„Opera didactica omnia“** („Сабрани дидактички списи“) – фотографија лево, али и на предњим корицама његових других педагошких дела.

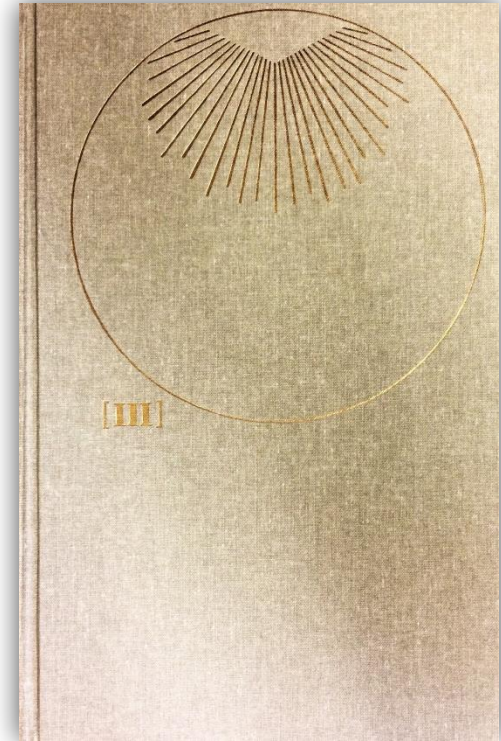
DE RERUM HUMANARUM EMENDATIONE („KONСУЛАЦИЈЕ“)

Přehled Pampaedie

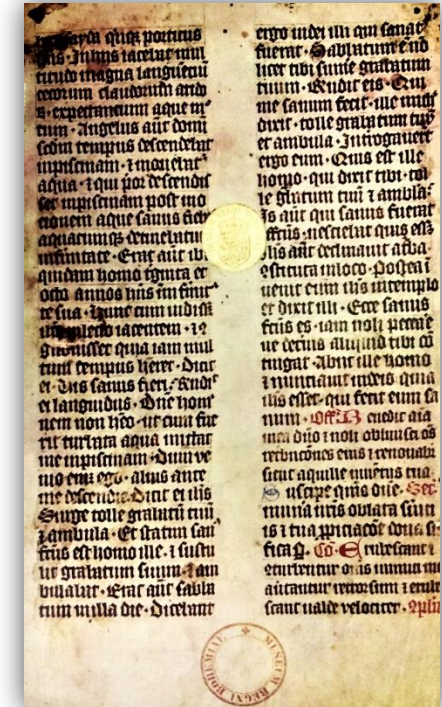
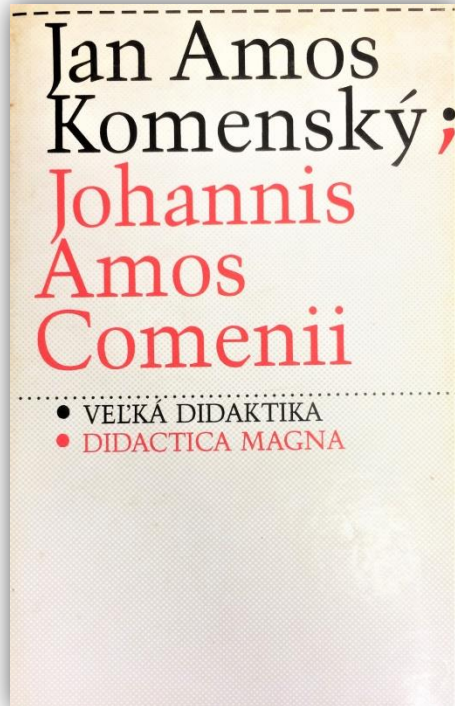
PAMPAE- DIE	Vstup:	Poučující, co je pampaedie a k čemu směřuje	
	Výklad:	Ukazující nutnost, možnost a snadnost toho, aby lidé byli učení	kapitola I
		VSICHNU	kapitola II
		VSEMU	kapitola III
		VSESTRANNE	kapitola IV
	Výklad:	Vysvětlující požadavky na univerzální	kapitola V
		ŠKOLY —	kapitola VI
		KNIHY —	kapitola VII
		UČITELE —	kapitola VIII
		Vysvětlující podrobné provádění všeho po sedmi věkových stupních čili po sedmi školách, rozumně školu	kapitola IX
		1. ZROZENÍ	kapitola X
		2. ÚTLÉHO DĚTSTVÍ	kapitola XI
		3. DĚTSTVÍ	kapitola XII
		4. DOSPÍVÁNÍ	kapitola XIII
		5. MLADOSTI	kapitola XIV
		6. DOSPĚLOSTI	kapitola XV
		7. STÁŘÍ	
		8. SMRTI	
	Závěr:	Ukazující blahodárný užitek z takového uspořádání	kapitola XVI

Pampaedia 13

DE RERUM HUMANARUM EMENDATIONE CONSULTATIO CATHOLICA („СВЕОПШТЕ САВЕТОВАЊЕ О ПОПРАВЉАЊУ СВИХ ЉУДСКИХ СТВАРИ“)

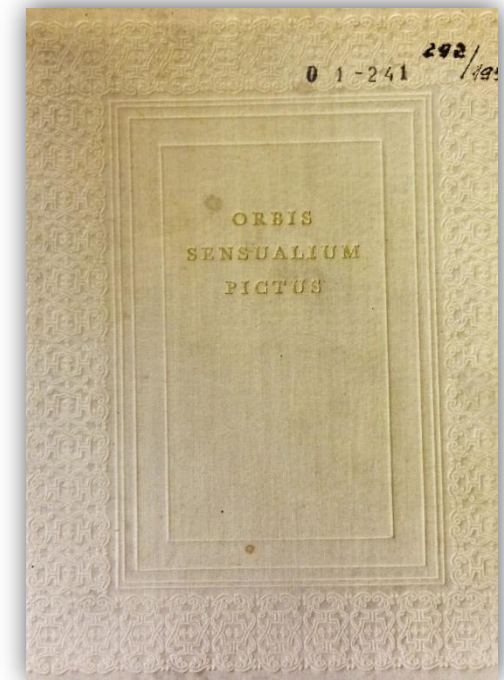
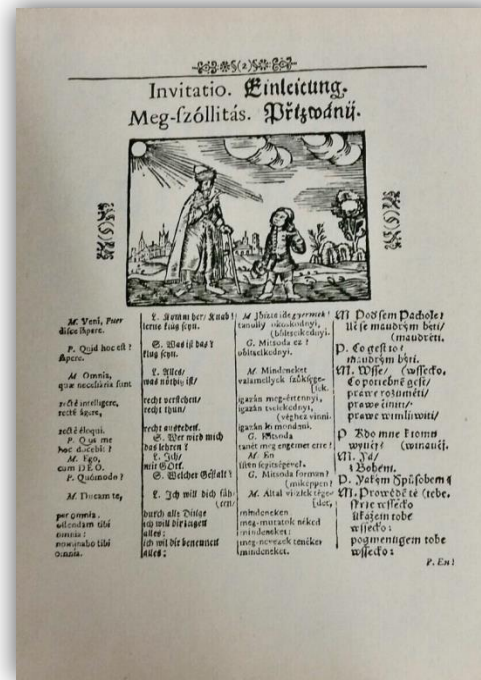
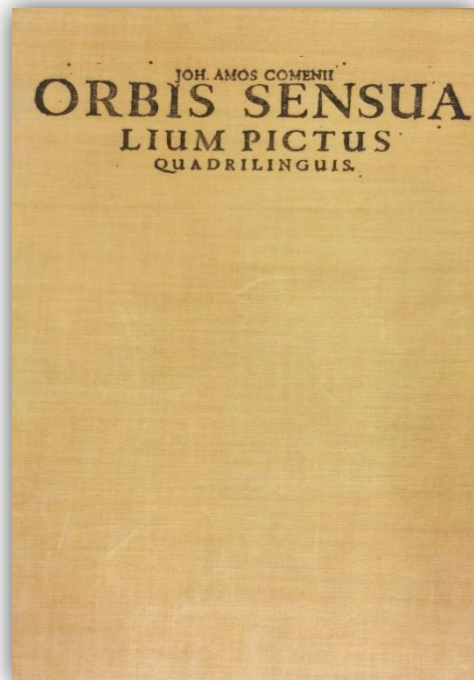
Најобимније Коменскијево дело, писао га је преко 30 година, спаљено, обновљено, изгубљено, пронађено тек 1939. године у Халеу (седам хиљада страница рукописа на латинском). Први пут објављено у Прагу 1970. године на латинском, затим 1992. године и на чешком језику.

DIDACTICA MAGNA

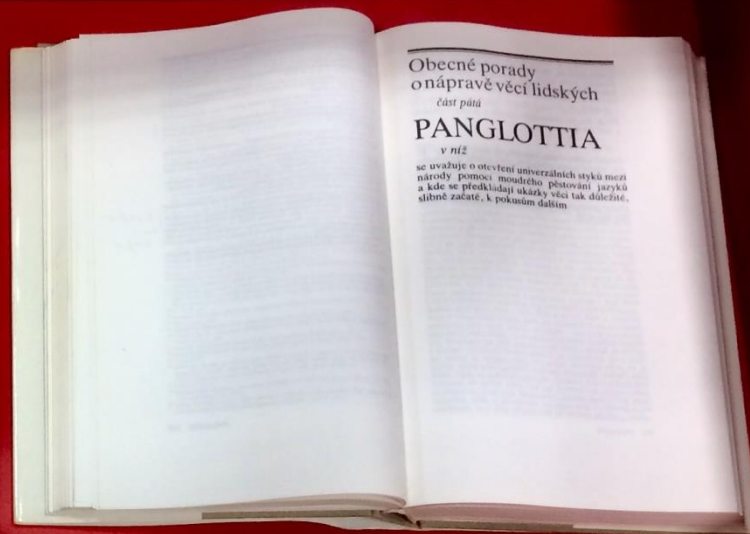
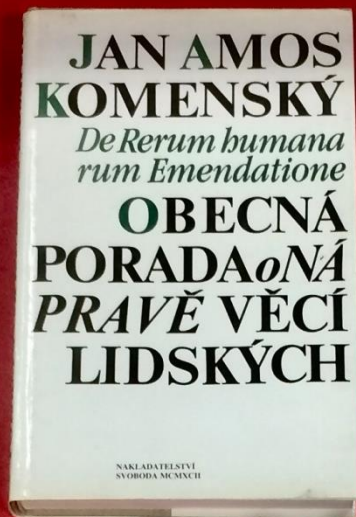
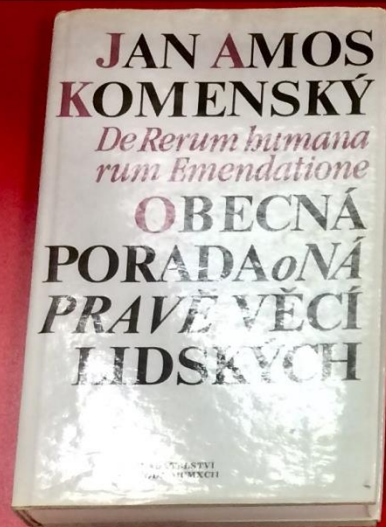
„Велика дидактика“ је најпознатије дело Коменског, у коме је ображложио принцип сагласности наставе са општим природним принципима и природним развојем детета.

ORBIS SENSUALIUM PICTUS („ЧУЛНИ СВЕТ У СЛИКАМА“)

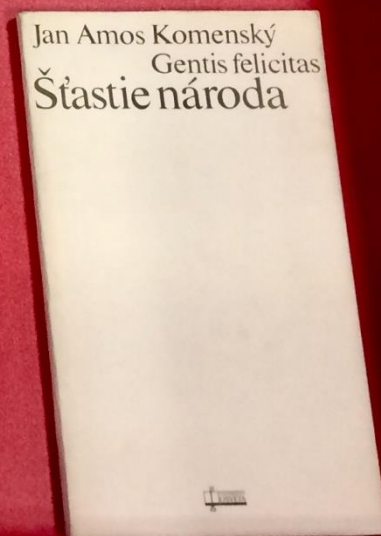
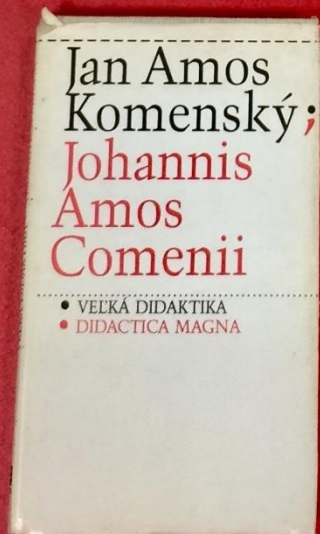
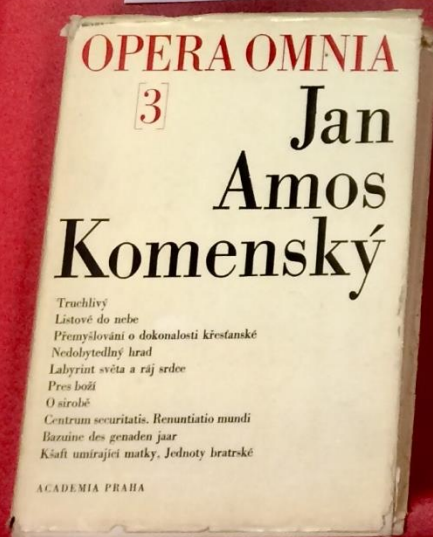

ORBIS SENSUALIUM PICTUS

„Чулни свет у сликама“ је прва илустрована књига за децу у историји. Доживела је безброј издања. Ј.В. Гете је у својим сећањима о њој говорио као о „најомиљенијој књизи“ његовог детињства.

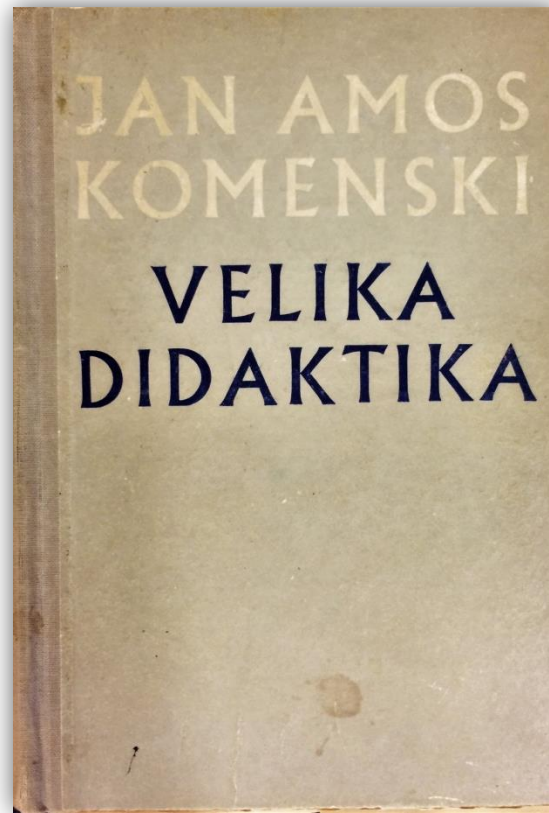

DE RERUM HUMANARUM EMENDATIONE
CONSULTATIO CATHOLICA (СВОЕОПШТЕ
САВЕТОВАЊЕ О ПОПРАВЉАЊУ СВИХ
ЉУДСКИХ СТВАРИ) – najobimnije Komenskovo
delo, pisano ga je preko 30 godina, spašeno, obnovljeno,
izgubljeno, pronajđeno tek 1939. godine u Haleu (sedam
zbižaka stranica rukopisa na latinskom). Prvi put
objavljeno u Pragu 1970. godine na latinskom, zatim
1992. godine i na češkom jeziku.

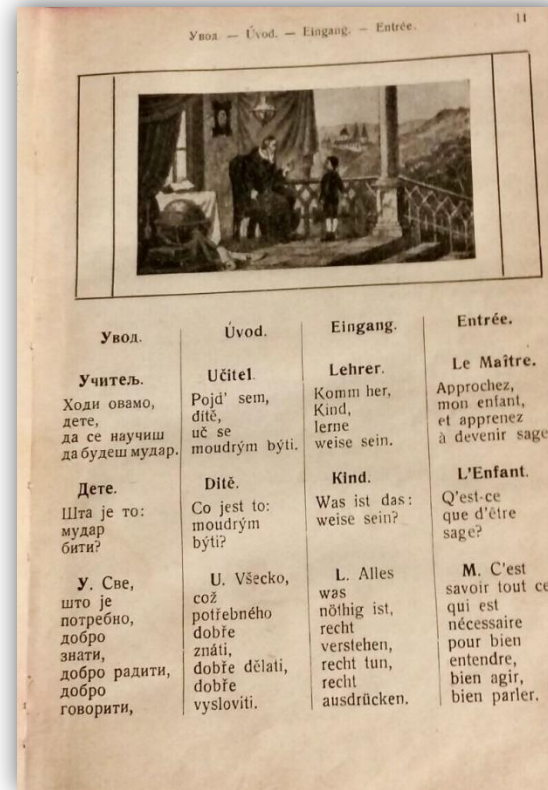
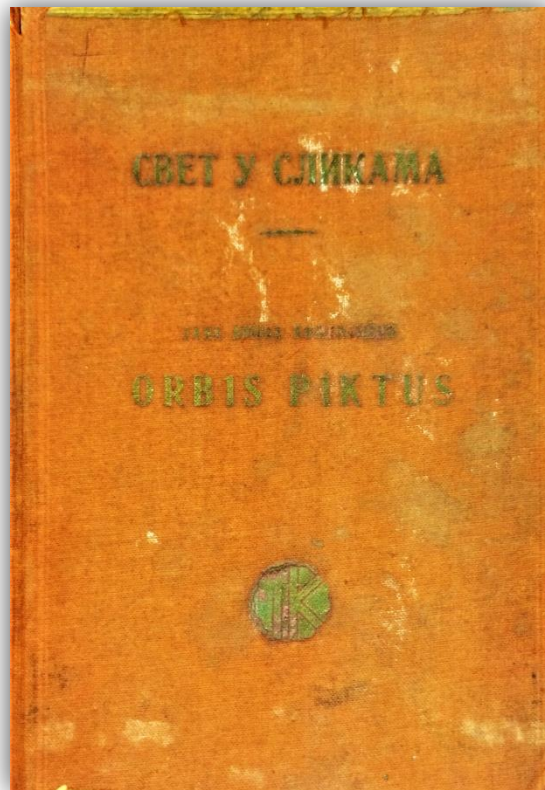

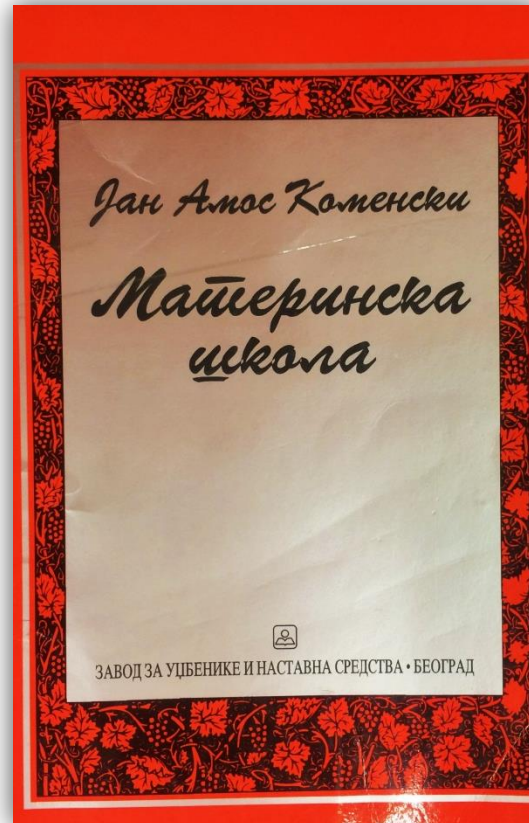
Најпознатија дела Коменског преведена су и на српски језик. Нека од њих су: „Велика дидактика“, „Свет у сликама“ и „Материнска школа“.

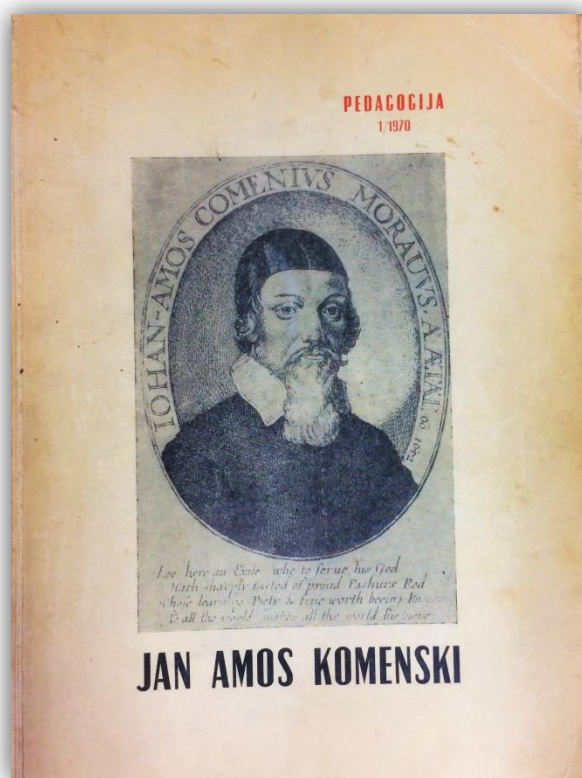
„Велика дидактика“ је најпознатије дело Коменског. Изворно га је написао на матерњем језику, касније у изгнанству превео на латински, језик тадашње интелектуалне Европе. Неки комениолози кажу како је Коменски изгубио отаџбину, али стекао Европу. На српском језику „Велика дидактика“ је доживела неколико издања.

„Свет у сликама“ је прва илустрована књига за децу у историји. Прво је објављена на латинском, а 1658. године на немачком, касније и на другим европским језицима. На српском језику је објављена 1932. године. Илустрације у књизи су праћене текстом на српском, чешком, немачком и француском језику.

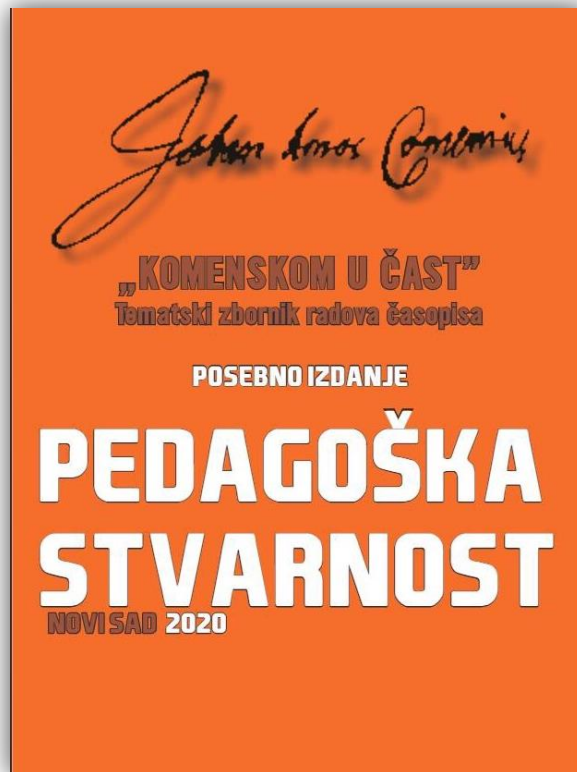

„Материнска школа“ је прва књига намењена предшколском васпитању у историји. За превод првог комплетног издања на српском језику, уз информативни предговор и поговор, заслужан је проф. др Зорослав Спевак. Издавач је Завод за уџбенике и наставна средства Београд. Књига је издата 2000. године.

P E D A G O G I J A	
Sadržaj broja 1	
Vlado Schmidt:	Tristogodišnjica smrti Jana Amosa Komenskog — 1
Nikola Potkonjak:	Jan Amos Komenski — 5.
Ivan Ivić:	Filozofske osnove pedagoških pogleda Komenskog — 27.
Ante Vukasović:	Komenski i psihologija — 35
Mihajlo Palov:	Vizija pansofije u Komenskog — 47
Ljubomir Krneta:	Demokracija i rodoljublje u pedagoškoj misli Komenskog — 55
Dragutin Franković:	Optimizam Jana Amosa Komenskog — 63
Jovan Dorđević:	Koncepcija sistema obrazovanja i odgoja kod Komenskog — 68
France Strmčnik:	Shvatanje Komenskog o moralnom vaspitanju — 80
Slavko Krključ:	Pogledi Jana Amosa Komenskog na školsku kaznu — 91
Pero Simleša:	Zakoni i principi u »Velikoj didaktici« Jan Amosa Komenskog — 95
Anatoli Damjanovski:	Odnos Komenskog prema formalizmu znanja učenika — 104
Vladimir Mužić:	Pogledi Komenskog na učenje sa razumevanjem u nastavi — 113
Dušan Savičević:	Misli Komenskog u svetlu programirane nastave — 118
Lajoš Tot:	Obrazovanje odraslih u delu J. A. Komenskog — 129
Josef Brambora:	Reformni poduhvat Komenskog u šarospataku u Mađarskoj — 140
France Ostanek:	Savremeno stanje istraživanja o Janu Amosu Komenskom — 152
Tatjana Hojan:	Jan Amos Komenski kod Slovenaca — 162
Mihajlo Ogrizović:	Bibliografija dela Jana Amosa Komenskog na slovenačkom jeziku i napisa o Komenskom kod Slovenaca — 172
Vladeta Tešić:	J. A. Komenski u Hrvatskoj — 180
Esad Peco:	Najranija upoznavanja s ličnošću i pedagoškim idejama J. A. Komenskog u Srbiji — 186
J. A. Komenski	J. A. Komenski u Bosni i Hercegovini — 198
	Izbor iz dela J. A. Komenskog — 207
	Pampaedia, gl. V (Panskolija) — 209
	Pampaedia, gl. VII (Pandidaksija) — 218
	Pansofijska škola — 236

Поводом обележавања 300 година од смрти Јана Амоса Коменског 1970. године, часопис „Педологија“ обележио је годишњицу Тематским зборником „Јан Амос Коменски“.

„KOMENSKOM U ČAST“
tematski zbornik časopisa *Pedagoška stvarnost*
povodom 350 godina od smrti velikana pedagoške misli

SADRŽAJ

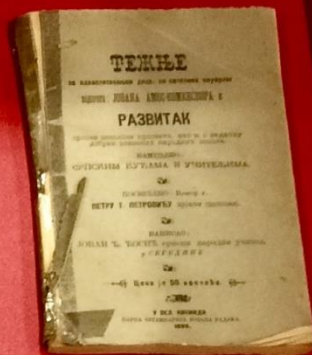
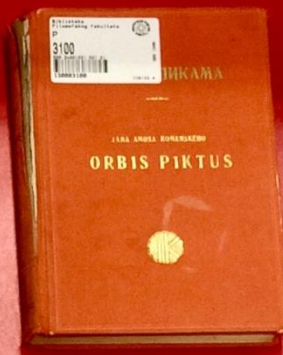
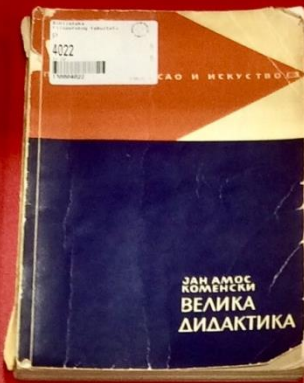
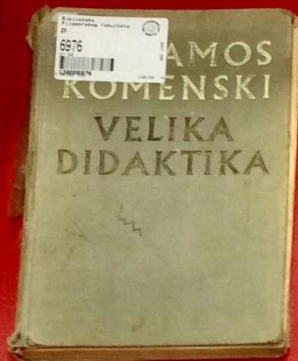
Strana

Zoroslav Spevak: Ideja prirodnosti – temeljni princip didaktičkog sistema J. A. Komenskog	9
Tatjana V. Mihajlović, Slaviša V. Jenjić: Društveno-istorijski kontekst, naučni domeni i aktuelnost školskog i nastavnog procesa Jana Amosa Komenskog	19
Aleksandra Pavlović, Jasmina Klemenović: Pedagoške ideje Komenskog u svetlu savremenih koncepcija predškolskog vaspitanja	34
Lana Tomčić: Princip očiglednosti kroz delo „Orbis sensualium pictus“	44
Otilia Velišek-Braško, Marija Svilar: Aktuelni koncept rane intervencije u idejama Komenskog	59
Ruža Jeličić: Pedagog iz srca (po uzoru na Jana Amosa Komenskog)	71
PRILOZI	
Bojana Perić Prkosovački, Tatjana Ivezić Vukasović: Žan Pijaže: Jan Amos Komenski	81
Zoroslav Spevak: Studija I. Dorovskog Putovanje dela J. A. Komenskog na Balkan	97
Komeniolška bibliografija Zoroslava Spevaka	102

Поводом обележавања 350 година од смрти Јана Амоса Коменског, часопис „**Педагошка стварност**“ издао је Тематски зборник радова „Коменском у част“.

Електронска верзија зборника доступна је путем следећег линка:

<http://pedagogkastvarnost.ff.uns.ac.rs/index.php/ps/issue/view/7/PS-0-2020>

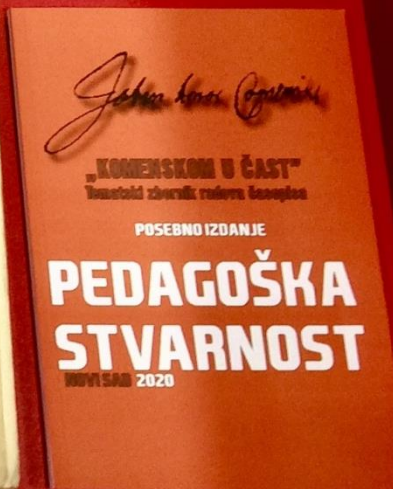
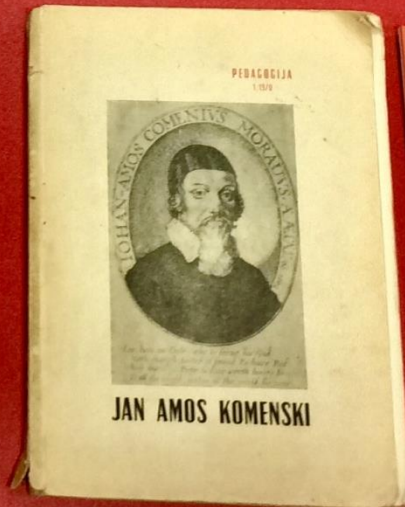
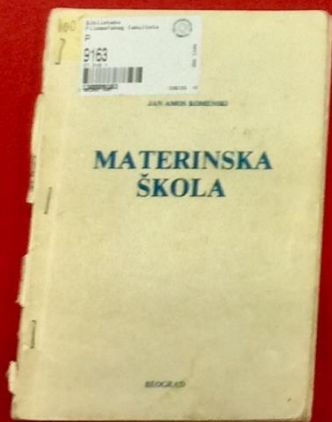
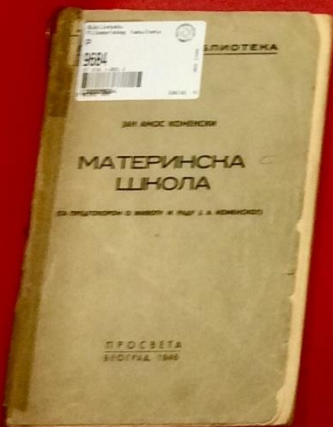
„ВЕЛИКА ДИДАКТИКА“ – највећиме дело
Коменског, у коме је образложио принципи
сагласности наставе са општим природним
принципима и природним развојем детета.

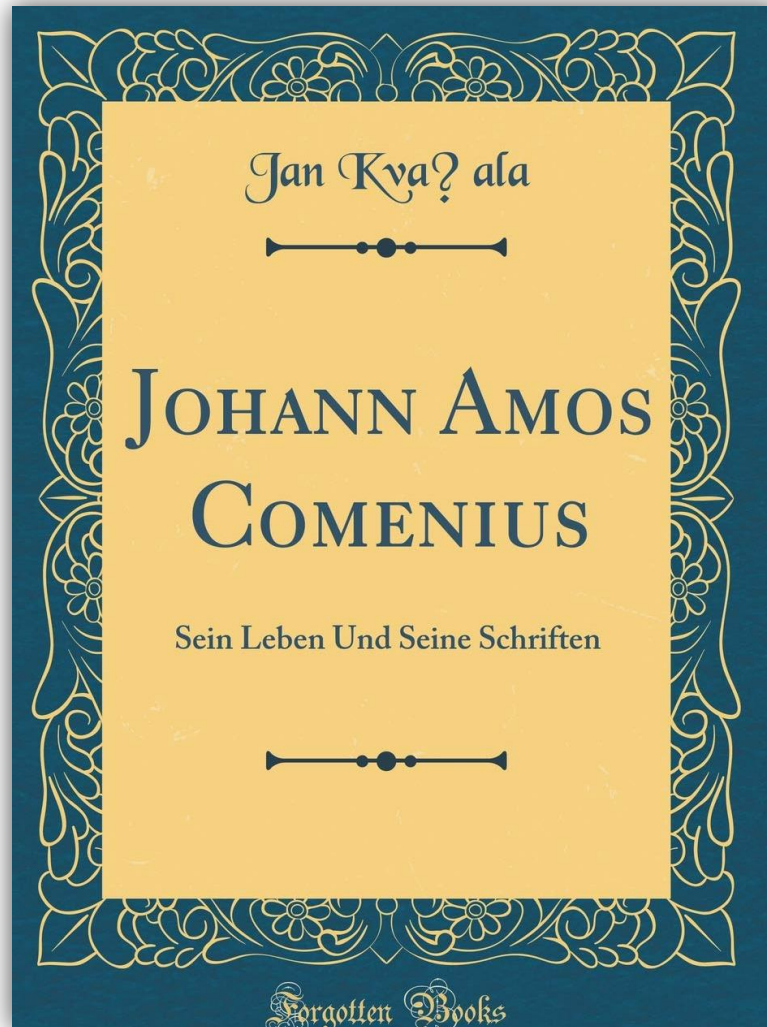
ORBIS PICTUS SENSUALIUM („ЧУДНИ СВЕТ У
СЛИКАМА“) – прва илустрована књига за децу у
историји. Доживела безброј издања, Ј.В. Гете је у
својим сећањима о њој говорио као о „најомљивијој
књизи“ његовог детињства.

ИЗДАЊА КОМЕНСКИЈЕВИХ ДЕЛА
НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

„МАТЕРИНСКА ШКОЛА“ – прво дело у историји, у
потпуности посвећено предшколском васпитању.

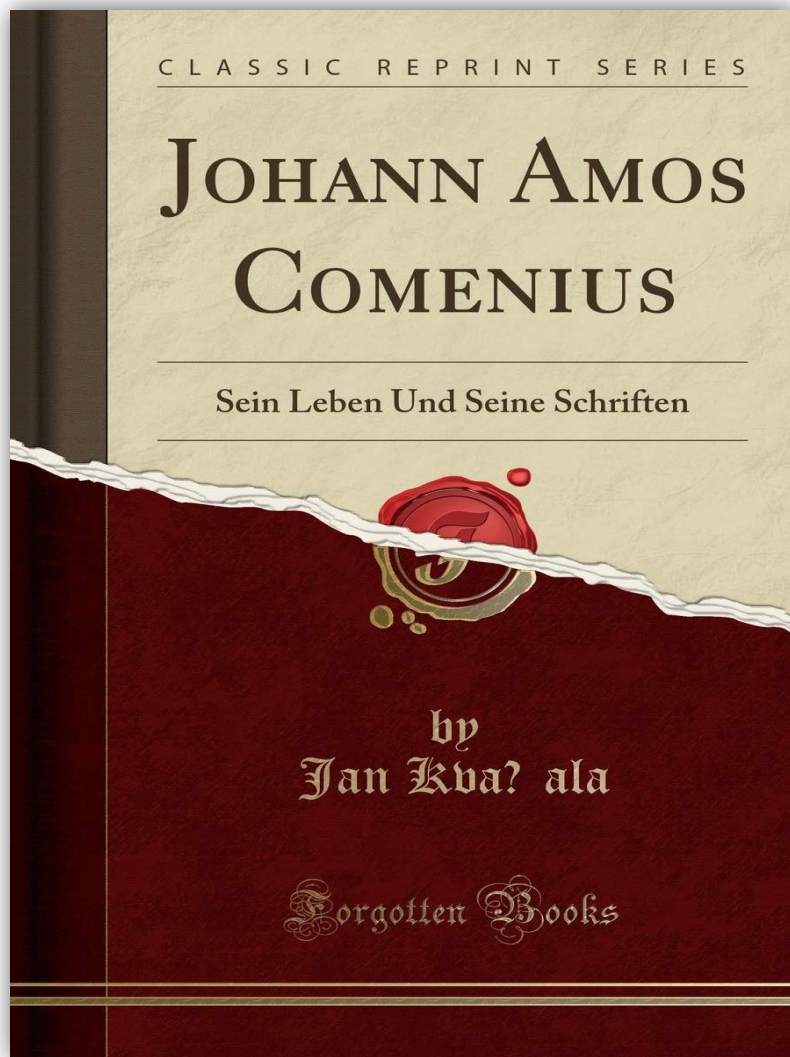

О животу и раду Јана Амоса Коменског писали су многи аутори у свету и код нас. Овај део посвећујемо пре свега **Јану Квачали**, оцу модерне комениологије, као и **Жану Пијажеу**, уз приказ **престижних награда** које носе име Коменског.

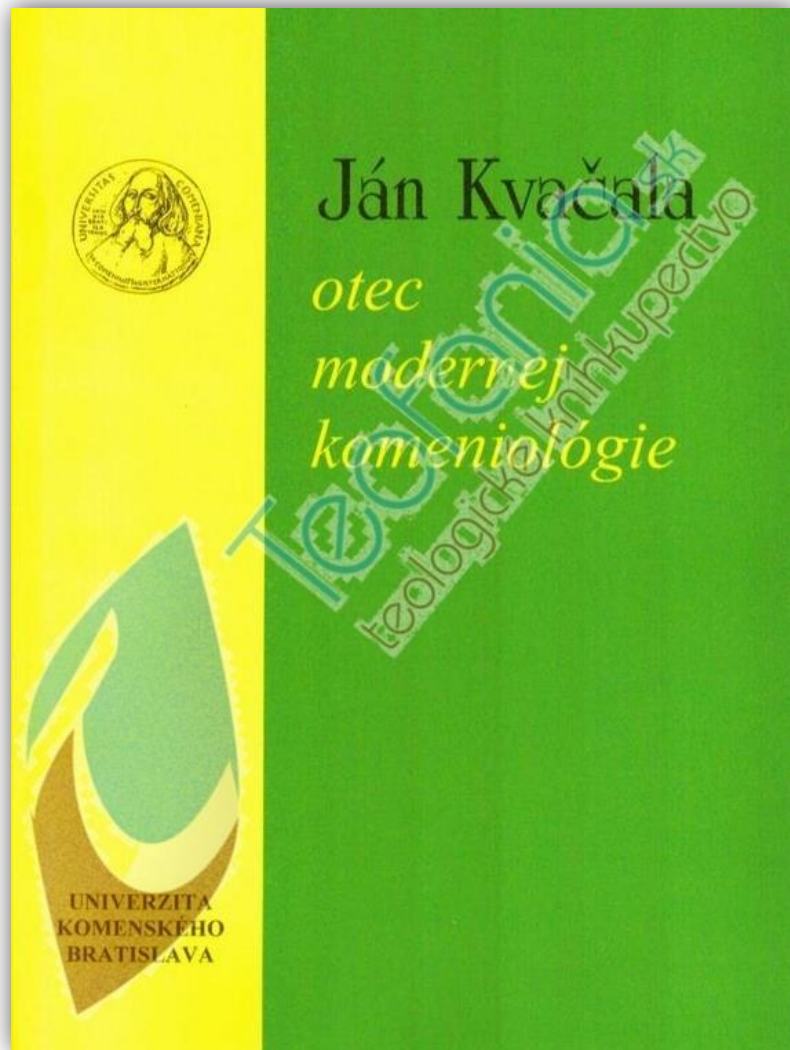
Др **Јан Квачала (Ján Kvačala)** рођен је 1862. године у Бачком Петровцу у учитељској породици, преминуо је у Бечу, 1934. године, сахрањен је у Братислави.

Основну школу је завршио у Бачком Петровцу, студирао у Братислави, докторирао у Лајпцигу са темом о Коменскијевој филозофији и физици.

Највећи део радног века провео је као универзитетски професор у Јурјеву (тадашња Русија, данас Тарт у Естонији), цео живот путовао, истражујући и скупљајући информације о Коменском у европским архивима, музејима и библиотекама.

Посетио је Лондон, Беч, Дрезден, Вајмар, Готу, Амстердам, Лајден, Хаг, Франкфурт, Хајделберг, Нинберг, Копенхаген, Праг, Лешно, Стокхолм, Упсалу, Ригу, Гетеборг, Хамбург, Утрехт, Брисел, Париз, Луксембург, Страсбург, Цирих, Минхен, Берлин...

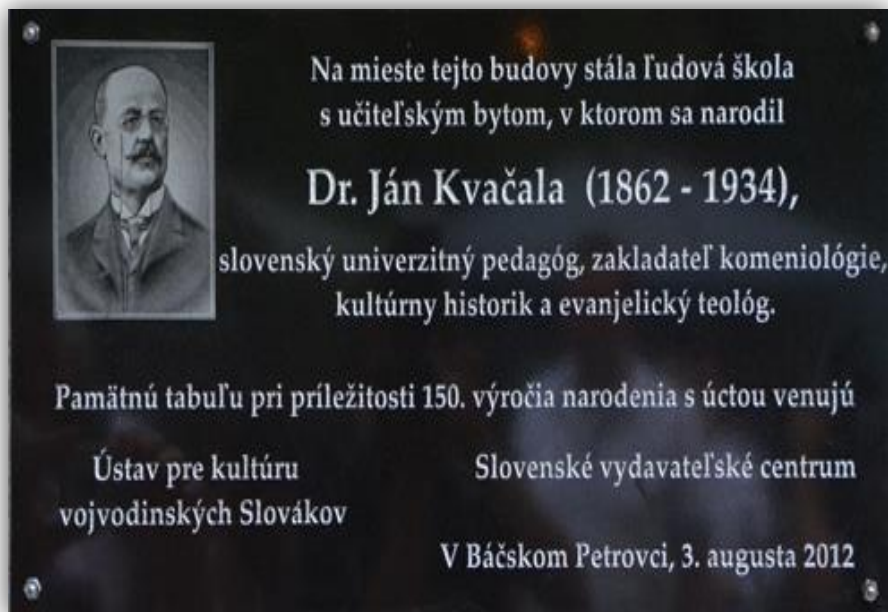

Учествовао је на светским научним конгресима у Чикагу, Паризу, Варшави, Познању, Прагу...

Писао је, осим на словачком, још и на немачком, чешком, руском и мађарском језику, а користио се и латинским, француским и пољским.

Лепо је свирао на флаути.

Био је члан више академија наука (Праг, Берлин, Беч, Петроград) и добио више почасних доктората (Беч, Рига). Оставио је иза себе огромно дело, сматра се **оцем модерне комениологије**.

<http://slovackizavod.org.rs/sites/slovackizavod.org.rs/files/media/images/monuments/pam-tabula5.jpg>

Увек се враћао у родни Петровац, где је имао сестру Људмилу. У Бачком Петровцу постоји улица која носи његово име и спомен-плоча на месту где је била народна школа са учитељским станом, где је рођен.

Dr. JÁN KVAČALA (Ján Kvačala), roľ. 1862. godine u Bačkom Petrovcu u učiteljskoj porodici, umro u Beču 1934. godine, sa. u Bratislavi.

Osnovnu školu završio u B. Petrovcu, studirao u Bratislavi, doktorirao u Lipziju sa temom o Komenskijevoj filozofiji i fizici.

Najveći doprinos je kao univerzitetski profesor u Ljubecku (gledajući Rusiju, zatim Tursku i Estoniju), kao život putujući, istražujući i sakupljajući informacije o Komenskom u svjetskim arhivima, muzejima i bibliotekama. Posetio je London, Beč, Drezden, Vajmar, Gotu, Amsterdam, Lajden, Hag, Frankfurt, Hildesberg, Nijmeger, Koenigsberg, Prag, Lening, Stockholm, Upsalu, Riga, Göttingen, Hamburg, Utrecht, Brisel, Pariz, Ljubeck, Strasburg, Cirihi, Minhen, Berlin, Glatz, Elbing...

Učestvovao je na svjetskim naučnim kongresima u Čehu, Parizu, Varšavi, Poznanu, Pragu.

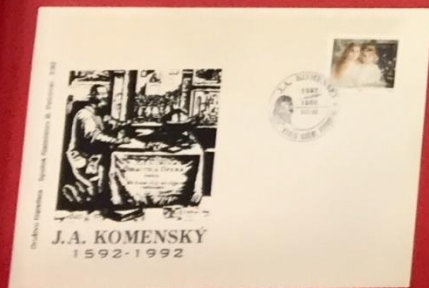
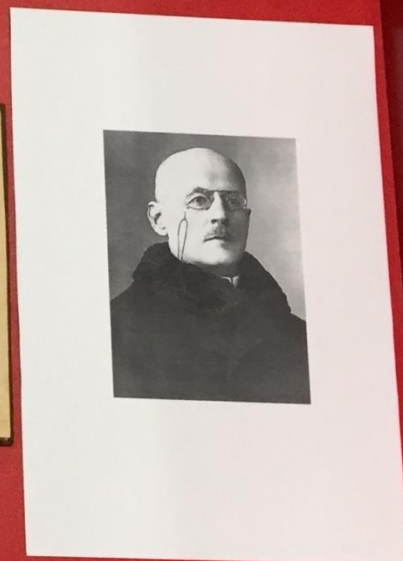
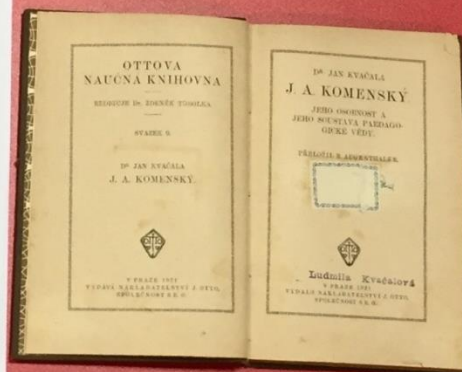
Uvek se vraćao u rodni Petrovac, gde je imao sestru Ljubicu.

Pisao je, osim na slovačkom, još i na nemačkom, češkom, ruskom i mađarskom jeziku a koristio se i latinskim, francuskim i poljskim.

Lepo je svirao na flautu.

Bio je član više akademija nauka (Prag, Berlin, Beč, Petrograd) i dobio više počasnih doktorata (Beč, Riga). Ostavio je iza sebe ogromno delo, smatra se ocem moderne komeniologije.

U Bačkom Petrovcu postoji ulica, koja nosi njegovo ime i spomen-tablá na mestu gde je bila narodna škola sa učiteljskim stanom, gde je rođen.

PRILOZI

doi: 10.19090/ps.2019.0.81-96

Žan Pijaže

JAN AMOS KOMENSKI
(1592 - 1670)

Izvod iz članka *Jean Piaget: Jan Amos Comenius*¹

Ništa nije lakše, ali ni opasnije, nego tretirati autora koji je stvarao pre 300 godina kao modernog i tvrditi da njegov rad predstavlja izvor savremenih i novih trendova misli. Tipični primer teškoća ove vrste interpretacije vezan je za kontroverzu o značaju radova Frensis Bekona (i sam primer je ovde od naročitog značaja, budući da je Bekon, koliko je nama poznato, bio jedan od izvora inspiracije Komenskom, koga je često citirao). Pojedini autoriteti smatraju Bekona pretečom moderne eksperimentalne nauke; drugi u njegovom empirizmu pronalaze ostatke prednaučnih načina razmišljanja i naglašavaju da je, kao teoretičar, izgubio svaki kontakt sa naučnim tokovima svog vremena, kao što su Galileovi radovi. I Komenski takođe može biti predstavljen ili kao preteča evolutivne teorije, genetičke psihologije, nastavnih metoda zasnovanih na dečjoj psihologiji, funkcionalnom i internacionalnom obrazovanju, ili kao metafizičar koji nije imao predstavu o potrebama eksperimentalno psihološkog ili čak nastavnog istraživanja i koji je podredio diskusiju zasnovanu na idejama analizi činjenica. Ipak, svi ovi ekstremni sudovi bi bili netačni.

Pravi problem je pronaći u radovima Komenskog - budući da je naše znanje o njima obogaćeno otkrićima grupe naučnika sa Instituta Komenskog (Univerzitet Komenskog) u Pragu - ne ono što je uporedivo sa modernim trendovima, ako se ostali aspekti zanemare, nego ono što čini osnovno jedinstvo u razmišljanju ovog velikog češkog stručnjaka kako za teoriju, tako i za praksu, i uporediti ga sa onim što znamo i čemu danas težimo. Zbog toga ćemo u prvom delu ovog uvoda pokušati da otkrijemo dominantne ideje kojim se Komenski rukovodio; zatim ćemo, u naredna dva dela, potražiti one aspekte rada ovog velikog prosvetitelja, koji su nam još uvek važni, u svetlu osnovnih ideja prilagođenih za nas prihvatljivim uslovima.

¹ *Prospects (UNESCO, International Bureau of Education)*, vol. XXIII, no. 1/2, 1993, p. 173-96.
©UNESCO:International Bureau of Education, 1999

Студија чувеног швајцарског психолога **Жана Пијажеа (Jean Piaget)** о Коменском из 1957. године, када је УНЕСКО обележавао јубилеј 300 година од објављивања чувених Коменскијевих дидактичких списа „*Opera didactica omnia*“ (Амстердам, 1657).

Извод из наведене студије је преведен и објављен у посебном издању часописа Педагошка стварност, Тематском зборнику „Коменском у част“ и доступан у електронском облику путем следећег линка:

<http://pedagoskastvarnost.ff.uns.ac.rs/index.php/ps/article/view/59/63>

doi: 10.19090/ps.2019.0.97-101

Ivan Dorovski

PUTOVANJE DELA J. A. KOMENSKOG NA BALKAN

U sedamnaestom veku u Evropi su se pojavili mnogi mislioci, književni stvaraoci, reformatori, lingvisti, leksikografi, teolozi, fizičari i dr., koji su značajno pomerili ljudsko znanje i često uticali na tok narodnog i evropskog i svetskog istorijskog razvoja.¹

Praćenje prodiranja i recepcije svestranog teološkog, istorijskog, filozofskog i pedagoškog dela J. A. Komenskog u pojedine balkanske slovenske i neslovenske narodne književnosti i kulture znači traženje u njima tragova od 16. veka do danas. U svom izlaganju ću se koncentrisati pre svega na to, da utvrdim kako je delo J. A. Komenskog dopiralo do balkanskih Slovena i do Grka. S obzirom na ograničen prostor, neću moći da pratim recepciju Komenskijevog dela kod Albanaca, Rumuna, Bošnjaka i Makedonaca. Nažalost, neću moći da dam iscrpno vrednovanje 17. veka. Na kraju, to i nije uloga mog izlaganja.

Delo J. A. Komenskog je na Balkan prodrlo najpre kod Slovenaca. I to je potpuno shvatljivo i logično, jer je slovenačka teritorija bila u 17. veku i u nekoliko narednih vekova sastavni deo Habsburške monarhije. Prvi autor, koji je sa latinsko-nemačkog izvornika preveo na slovenački jezik Komenskijev *Orbis sensualis pictus*, bio je pater Hipolit Novomeški (građanskim imenom Janez Adam Gaiger, 1667-1722), književni i kulturni delatnik, leksikolog, leksikograf i prevodilac. Ostao je međutim u rukopisu.² Osnovne informacije dao je i prvih pet poglavlja Hipolitovog preвода štampao Jernej Kopitar.³ (...)

Interesovanje za pedagoško, vaspitno, filozofsko i teološko delo J. A. Komenskog u Sloveniji nikada nije bilo prekinuto. Njegova *Velika didaktika* izašla je od kraja 19. veka⁴ pa tokom 20. veka nekoliko puta, uglavnom sa uvodom o autoru i njegovom

¹ *Velike ličnosti zapadne misli. Rečnik mislilaca*. Priredio Ian P. McGreal, Prostor, Praha 1997. U njemu su međutim hronološki izložene odrednice od Parmenida do Aleberta Kamija, t.j. od antičkih Grka do prve polovine 20. veka. Grčka je doduše deo Evrope (iako ne zapadne), ali je na Balkanu. U rečniku nalazimo i pripadnike Srednje Evrope Nikolu Kopenika, Johana Gregora Mendela i Sigmunda Frojda, takođe i pripadnika Istočne Evrope Dmitrija Ivanoviča Mendeljejeva.

² Pohranjen je u Narodnoj i univerzitetskoj biblioteci u Ljubljani, sign. Ms. 182.

³ Kopitar, B.: *Gramatik der slavischen Sprache in Krain, Kärnten und Steyermark*, Laibach 1808 (1809), s. 85-88.

⁴ *Jana Amosa Komenskog Didaktika*. Prevedel Jernej Ravnikar, Ljubljana 1893.

Чувени слависта са Универзитета Т.Г. Масарик у Брну (Чешка) **Иван Доровски (Ivan Dorovský)** објавио је студију о путовању (дела) Коменског на Балкан, у оквиру које је осветлио и развој комениологије у српској педагогији и култури.

Превод ове студије је објављен у посебном издању часописа Педагошка стварност, Тематском зборнику „Коменском у част“ и доступан у електронском облику путем следећег линка:

<http://pedagoskastvarnost.ff.uns.ac.rs/index.php/ps/article/view/60/64>

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b1/Comenius_Medal.png

1992. године Међународни биро за образовање UNESCO (IBE) установио је **МЕДАЉУ КОМЕНСКОГ**, која се додељује учитељима, научним истраживачима, стручњацима у области образовања, појединцима и тимовима из целог света за **изузетан допринос образовању, његовом развоју и напретку.**

НАГРАДА КОМЕНСКОГ ЗА ДИГИТАЛНЕ ОБРАЗОВНЕ МЕДИЈЕ

**24th Comenius-EduMedia-Award
for digital educational media**

GPI Society for pedagogic,
information and media
(registered association)

**COMENIUS
AWARD
2019**
CALL FOR SUBMISSIONS

Comenius-EduMedia-Awards

The Society for Pedagogy, Information and Media "John Amos Comenius" (GPI), a scientific society for educational media, multimedia, educational technology and media didactics, in 2019 for the 24th time presents the Comenius-EduMedia-Awards. With this award the GPI honours digital educational media of outstanding content and creative implementation. We accept submission of products intended for formal, non-formal and playful learning by digital media, fully or partly online or completely offline at all places of learning and education for all target groups from pre-school up to adult education.

The Comenius-Award is the only European media award independent of providers and producers. The published rating system stands for transparency of the award procedure.

John Amos Comenius • 1592 - 1670

Independent of providers and producers • Transparent • Pan-European

Awards**Comenius-EduMedia-Seal****Comenius-EduMedia-Medal**

The jury may additionally honour products with special and advancement awards.

At the award ceremony in June 2019 in Berlin the laureates will be announced. All submitters will receive an invitation to the event.

Product Categories

The following product categories are subject to submission:

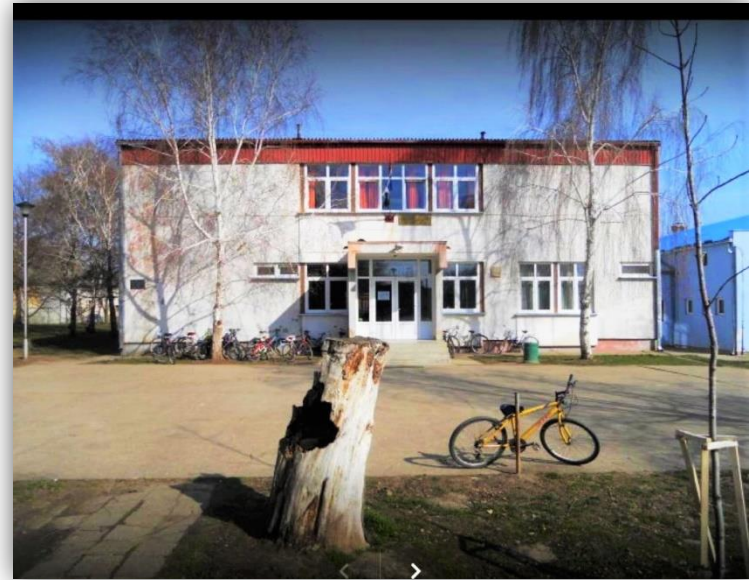
Didactic multimedia products (DMP)
Didactically intended or directional digital educational media, as well as MOOCs.

General Multimedia Products (AMP)
Didactically not-intended or non-directional digital media

Educational management systems (LMS)
Content management systems providing content and the platform

Computer games with the potential to promote competences (CKP)
Games (maximal PEGI 16) and gamification products in order to develop cognitive, medial, social, personality related competence and sensorimotor skills.

Друштво за педагогију, информисање и медије „Јан Амос Коменски“ (The Society for Pedagogy, Information and Media „John Amos Comenius“ (GPI)), додељује **НАГРАДУ КОМЕНСКОГ** у подручју образовних медија, обухватајући креативну имплементацију дигиталних медија у формалном и неформалном образовању.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3b/OS_JA_KOMENSKI_03.JPG

У Србији Јан Амос Коменски је веома цењен, на факултетима и педагошким и учитељским високим школама се његовом делу посвећује дужна пажња и поштовање, а такав однос има дубоке корене у српској педагошкој традицији и култури.

У Новом Саду постоји Трг Коменског.

Основна школа у Кулпину носи његово име.

**De verum
humanarum
emendatione
consultatio
catholica**

a odkaz
Jana Amosa Komenského
pre tretie tisícročie

Univerzita
Komenského
Bratislava

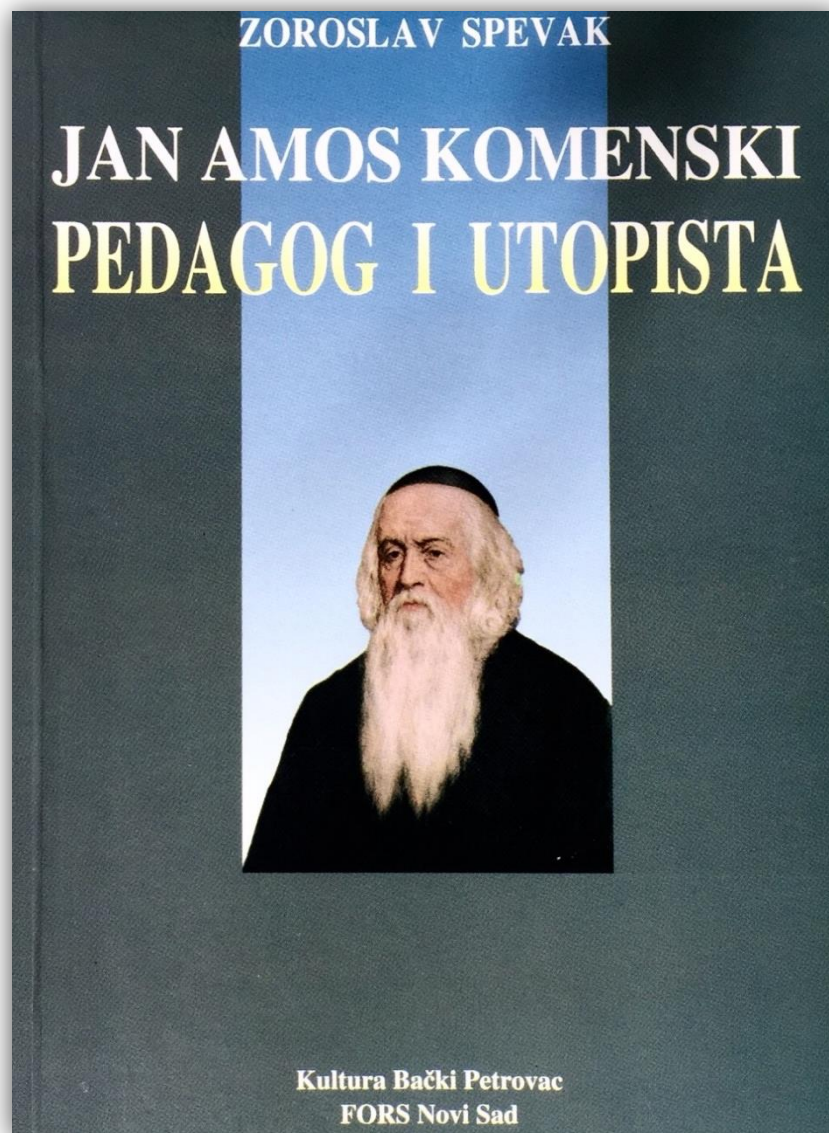
THE COMENIUS MEDAL

- ✱ The Ministry of National Education, Youth and Sport of the Czech Republic and UNESCO established the Jan Amos Comenius Medal in 1992 on the occasion of the 400th anniversary of the birth of the great educationist.
- ✱ The Medal, one of UNESCO's most prestigious awards, is intended to acknowledge the work of those educators who have made a significant contribution to the development of renewal of education.
- ✱ More precisely, it is designed to reward outstanding achievements in the fields of educational research and innovation and exceptional examples of personal devotion to education and the ideals of UNESCO demonstrated throughout an important part of one's life.

1992. ГОДИНЕ МЕЂУНАРОДНИ БИРО
UNESCO ЗА ОБРАЗОВАЊЕ (IBE) УСТАНОВИО
ЈЕ МЕДАЉУ КОМЕНСКОГ, КОЈА СЕ
ДОДЕЉУЈЕ УЧИТЕЉИМА, НАУЧНИМ
ИСТРАЖИВАЧИМА, СТРУЧЈАЦИМА У
ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАЊА, ПОЈЕДИНЦИМА И
ТИМОВИМА ИЗ ЦЕЛОГ СВЕТА ЗА ИЗУЗЕТАН
ДОПРИНОС ОБРАЗОВАЊУ, ЊЕГОВОМ
РАЗВОЈУ И НАПРЕТКУ, НАДАХНУЋЕ ЗА
ОБРАЗОВАЊЕ И ИДЕЈЕ UNESCO.

У СРБИЈИ ЈЕ ЈАН АМОС КОМЕНСКИ
ТАКОЂЕ ВЕОМА ЦЕЉЕН, НА
ФАКУЛТЕТИМА И ПЕДАГОШКИМ И
УЧИТЕЉСКИМ ВИСОКИМ ШКОЛАМА СЕ
ЊЕГОВОМ ДЕЛУ ПОСВЕЂУЈЕ ДУЖНА
ПАЖЉА И ПОШТОВАЊЕ А ТАКАВ ОДНОС
ИМА ДУБОКЕ КОРЕНЕ У СРПСКОЈ
ПЕДАГОШКОЈ ТРАДИЦИЈИ И КУЛТУРИ.
У НОВОМ САДУ ПОСТОЈИ ТРГ КОМЕНСКОГ
А ОСНОВНА ШКОЛА У КУЛПИНУ НОСИ
ЊЕГОВО ИМЕ.

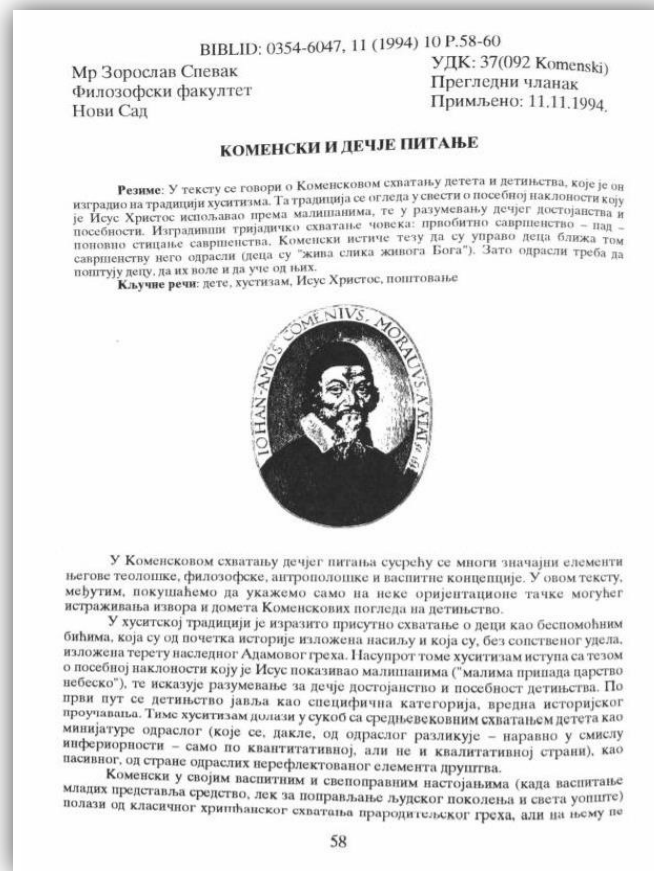
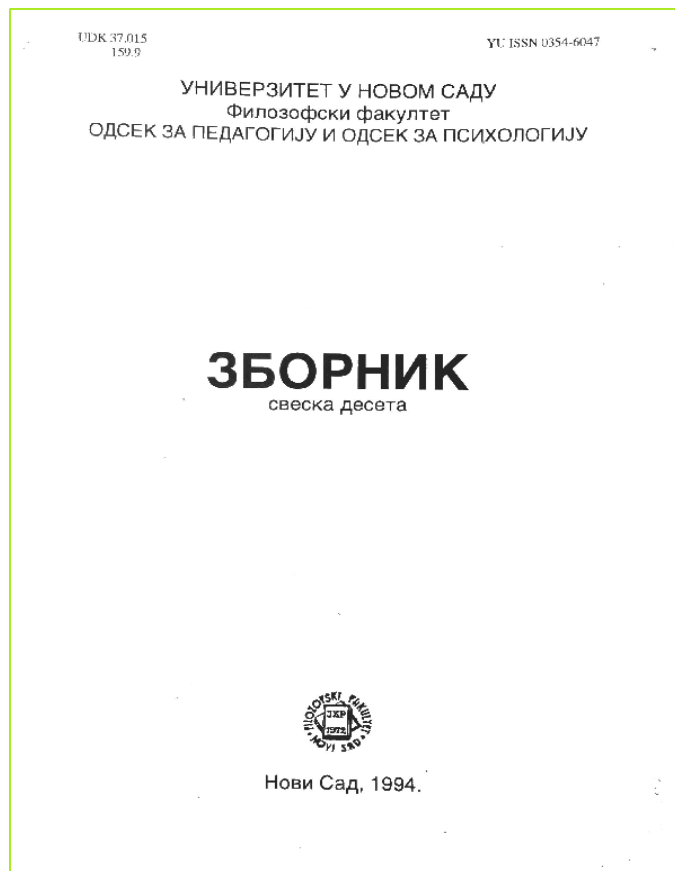
Проф. др. **Зорослав Спевак** рођен је 1956. године у Бачком Петровцу. Докторирао је 1998. године на Филозофском факултету у Новом Саду са темом „**Образовање и утопија у делу Јана Амоса Коменског**“. Редовни је професор на Одсеку за педагогију на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду.

Из вишегодишњег рада на докторској дисертацији произашла је монографија „**Јан Амос Коменски: педагог и утописта**“, у којој је дат свеобухватни приказ његовог живота и педагошког рада.

Проф. др Зорослав Спевак аутор је више монографија и универзитетских уџбеника из области историје педагогије (посебно комениологије), историје детињства, мањинских права у образовању и др. Предавао је на више универзитета и високих школа у Србији и Словачкој.

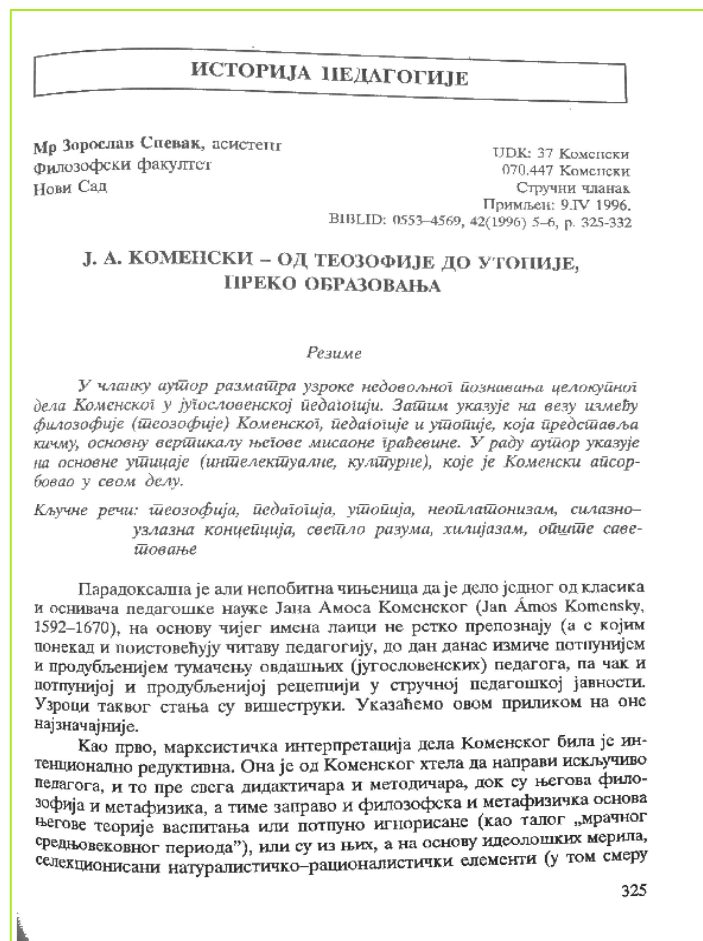
Можемо са сигурношћу рећи да је ова монографија, као и целокупан комениолошки рад проф. др Зорослава Спевака од изузетног значаја за српску комениологију.

Дуплим кликом на прву фотографију доступан је рад у целини у ПДФ формату.

Спевак, З. (1994). Коменски и дечје питање. Зборник Одсека за педагогију и Одсека за психологију, 11, 58-60.

Дуплим кликом на фотографију доступан је рад у целини у ПДФ формату.

Спевак, З. (1996). Ј. А. Коменски – од теозофије до утопије, преко образовања. *Педагошка стварност*, 42(5-6), 325-332.

Дуплим кликом на фотографију доступан је рад у целини у ПДФ формату.

Мр Зорослав Спешак, асистент
Филозофски факултет
Нови Сад

UDK: 371.4 Коменски
Прегледни чланак
Примљен: 19. III 1997.
BIBLID: 0553-4569, 43(1997), 3-4, p. 300-310

Ј.А. КОМЕНСКИ – ПАНХАРМОНИЈА И СИНКРЕЗИЈА

Резиме

У овом тексту аутор освештава два бићна појма у мисаоној грађевини Јана Амоса Коменског. То су појмови панхармоније, односно универзалног паралелизма који влада у космосу а чији је бићан израз и аналогија између микрокосмоса (човека) и макрокосмоса, и синкрезије, односно синкретичке методе, коју Коменски схвата као методу сазнавања целине на основу делова, односно сазнавања других делова целине на основу познавања једног дела те целине. Оба ова појма клучна су за заснивање, односно разумевање пансофије и дидактике Коменског, посредно и за конструкцију, односно тумачење његових настојања за свеопштом реформом света и човечанства.

Кључне речи: панхармонија, синкрезија, микрокосмос, макрокосмос, пансофија, дидактика, ушћија

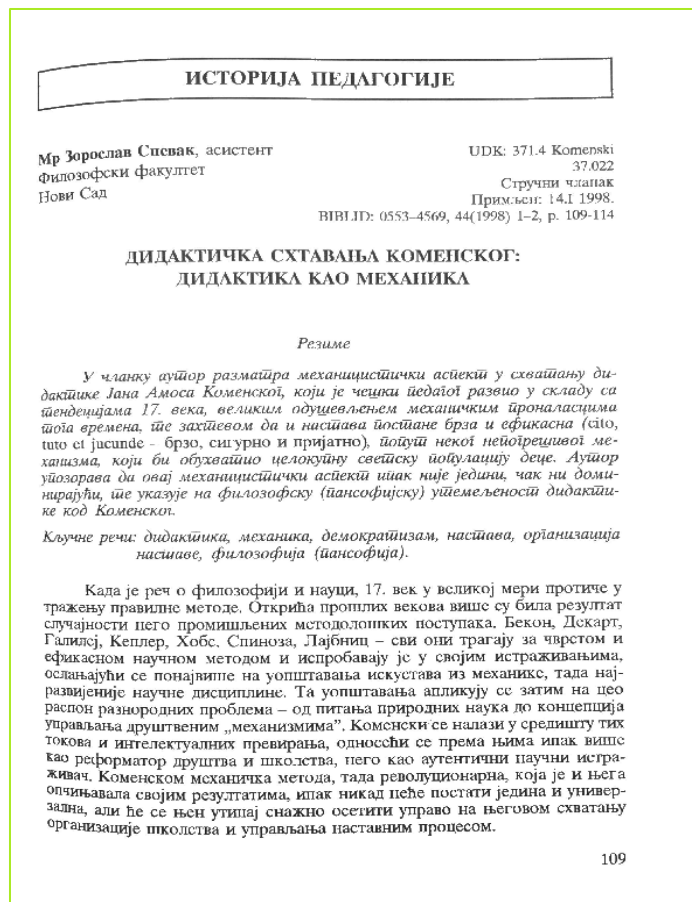
Филозофска и мисаона конструкција Ј.А. Коменског нити је једноставна, нити једнозначна. Он је њу од својих студија у Херборну и Хајлсбергу (Heidelberg) па такође до краја живота развијао и дограђивао, укључујући све нове и нове елементе из мисаоног корпуса доступног човеку 17. века. Цела та доградња и надградња имала је међутим, консеквентан ток и правац, одређену јединствену сврху и намеру: целокупном грађевином подупри основну идеју, идеју о свеопштем поправљању свих људских ствари, идеју Теодорског (хилијастичког) затварања историјског хоризонта у виду остварења хиљадугодишњег царства Божјег на земљи.

За остварење тог циља Коменски је конструисао и одговарајућа средства. У најширем смислу основни инструмент за ту сврху јесте образовање. Вера Коменског да свет личи на хаос и крвави лавиринт искључиво зато што људи не поседују релевантно знање, те да се дакле помоћу образовања, односно стицањем знања о томе шта је добро а шта не, они – људи, човечанство, свет, могу у кратком времену поправити, има коренс у антици, у Сократовој формули знање=вредност. У оквиру те вере, односно унутар тог најшире схваћеног свеопшког инструмента, Коменски конструисао две конкретне, а по његовом убеђењу и универзалне и такорећи чудотворне путеве: пансофију и дидактику. Пансофија је, рецимо то, за сада овако, „право“ знање, дидактика „прави“ механизам за посредовање тог „правог“

300

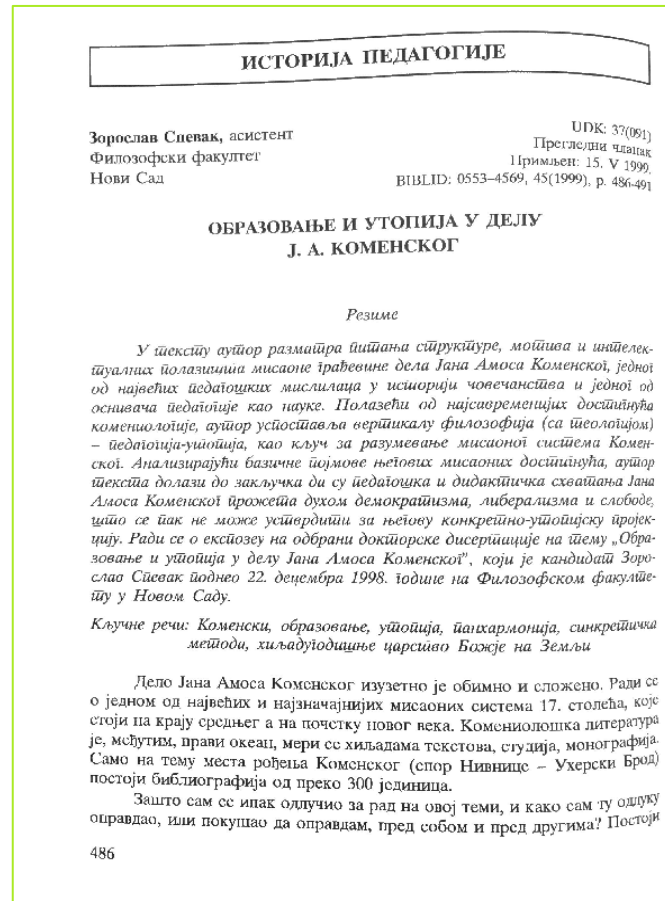
Спешак, З. (1997). Ј. А. Коменски – панхармонија и синкрезија. Педагошка стварност, 43(3-4), 300-310.

Дуплим кликом на фотографију доступан је рад у целини у ПДФ формату.

Спевак, З. (1998). Дидактичка схватања Коменског: дидактика као механика. Педагошка стварност, 44(1-2), 109-114.

Дуплим кликом на фотографију доступан је рад у целини у ПДФ формату.

Спевак, З. (1999). Образовање и утопија у делу Ј. А. Коменског. Педагошка стварност, 45, 486-491.

Дуплим кликом на фотографију доступан је рад у целини у ПДФ формату.

Др Зорослав Спевак, доцент
Филозофски факултет
Нови Сад

UDK: 371.4
Стручни чланак
Примљен: 29. В 2000.
BIBLID: 1450-782X, 17(2000), 14, р. 87-99

**ФИЛОЗОФИЈА ЧОВЕКА
ЈАНА АМОСА КОМЕНСКОГ - ЧОВЕК КАО
БИЋЕ РАЗУМА И БИЋЕ ПРАКСЕ**

Резиме

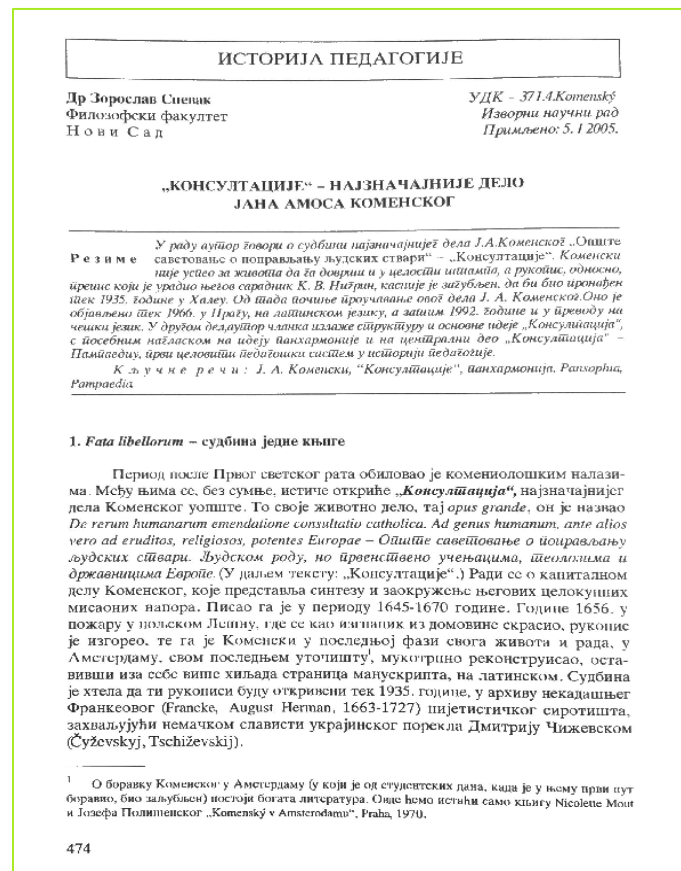
У студији аутор тумачи схватање човека (филозофију човека) у делу чувеног чешког и европског педагога из 17. века, Јана Амоса Коменског. Након фазе резигнације и квијетизма, изазваној губитком доминације и породице, Коменски израђује схватање о човеку као вредном и достојанственом бићу, бићу изванредних сазнајних могућности и практичних, самоуправних потенцијала. Он човека, као слику Бога (imago Dei) сматра једно и његовим сарадником (Dei socius). Аргументе за тако високо вредновање човека (храбри паралели између Божје и људске природе) Коменски налази с једне стране у Својом писму, с друге у фасцинантном техничко-технолошком напретку своје епохе. Оснивајући раздвој између религијске с једне и рационалистичко-математичке слике светла с друге стране, доживљавање напоре из оба шабора. Коменсково схватање човека у његовом етнотолошком и праксеолошком аспекту представља значајан прилог развоју свесни о достојанству и важности сваког појединачног људског бића, што је најплодотворнију примену нашло у његовим педагошким и дидактичким савојима.

Кључне речи: човек, универзална људска природа, етнотолошки описи, делатности, ars, пракса, fabricando fabricatus, сликар Божји

Коменсково схватање човека, или, како се често говори, његова филозофија човека, доживело је, као и већина осталих његових схватања, битну трансформацију током времена. У првој фази, након пораза чешких стадежа на Белој гори (1620) и смрти супруге и двоје мале деце, у тзв. утешитељском периоду¹ Коменски је опхрван песимизмом, квијетизмом, резигнацијом. У оптици његовог тадашњег психичког стања све је ништа, свс је безизлаз. Сваки људски напор је лиштаван и сувишан, живот је одвратан а човек безвредно, презира достојно биће, предмет без воље и жеље. Коменски у овом периоду привремено подлеже предреформацијском погледу на човека као на бедног црва. У спису *Trüchivý* (Уцвељени вер. 1623. а изд. у Прагу) Христ саветује човека да одбаци свој разум, да не мисли и да се пасивно препусти вођству. Полазни став да је Бог створио човека Коменски у овој фази тумачи

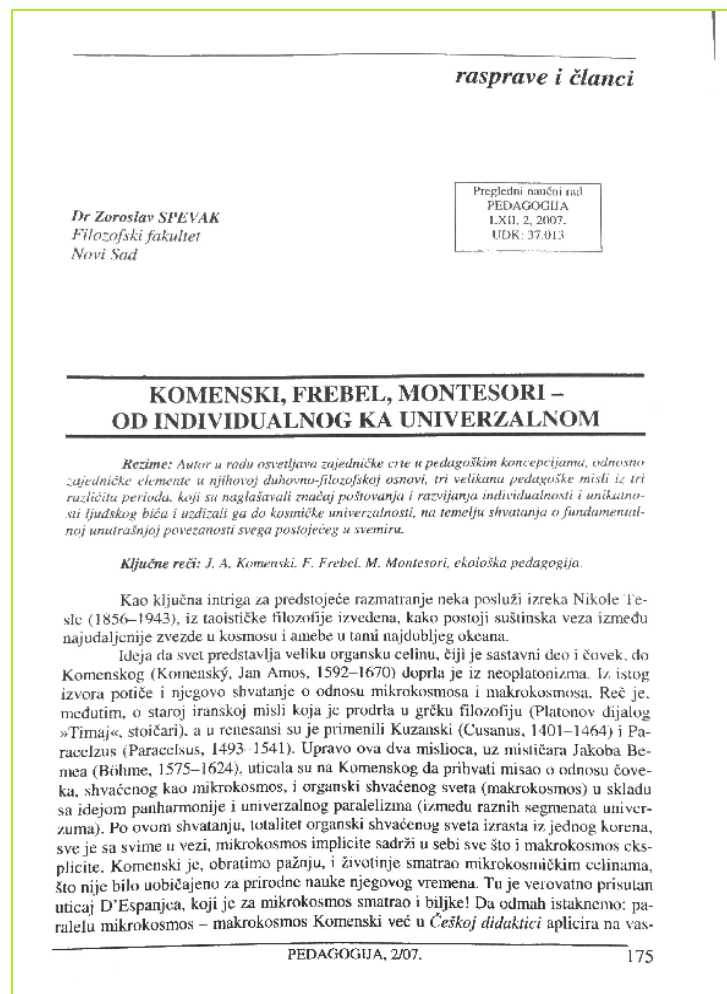
Спевак, З. (2000). Филозофија човека Јана Амоса Коменског – човек као биће разума и биће праксе. Зборник Одсека за педагогију и Одсека за психологију, 17(14), 87-99.

Дуплим кликом на фотографију доступан је рад у целини у ПДФ формату.

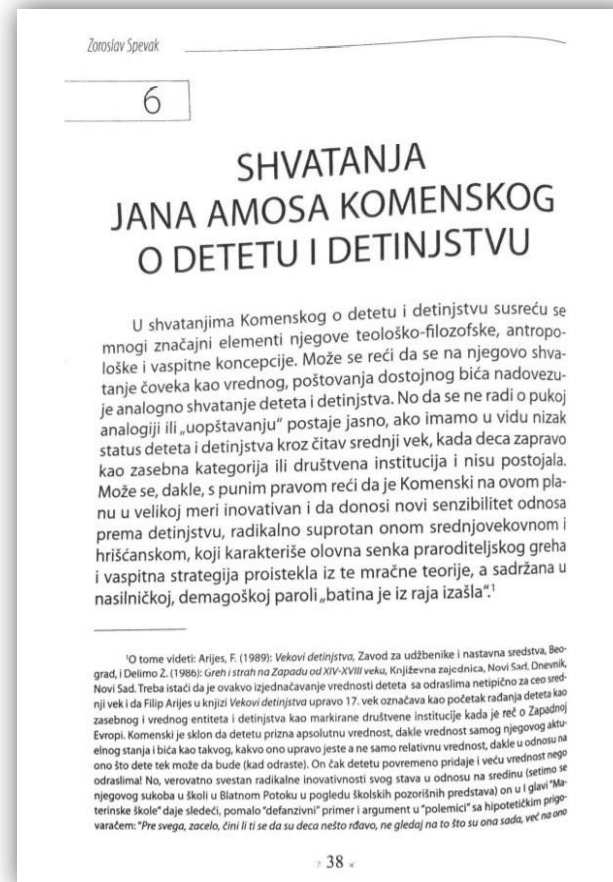
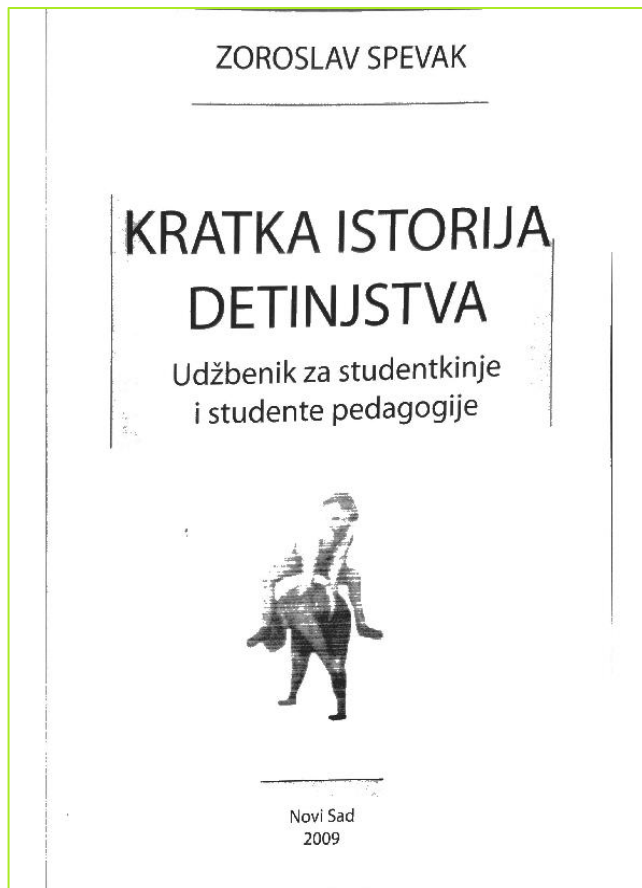
Спевак, З. (2004). „Консултације“ – најзначајније дело Јана Амоса Коменског. *Настава и васпитање*, *LIII*(4-5), 474-483.

Дуплим кликом на фотографију доступан је рад у целини у ПДФ формату.

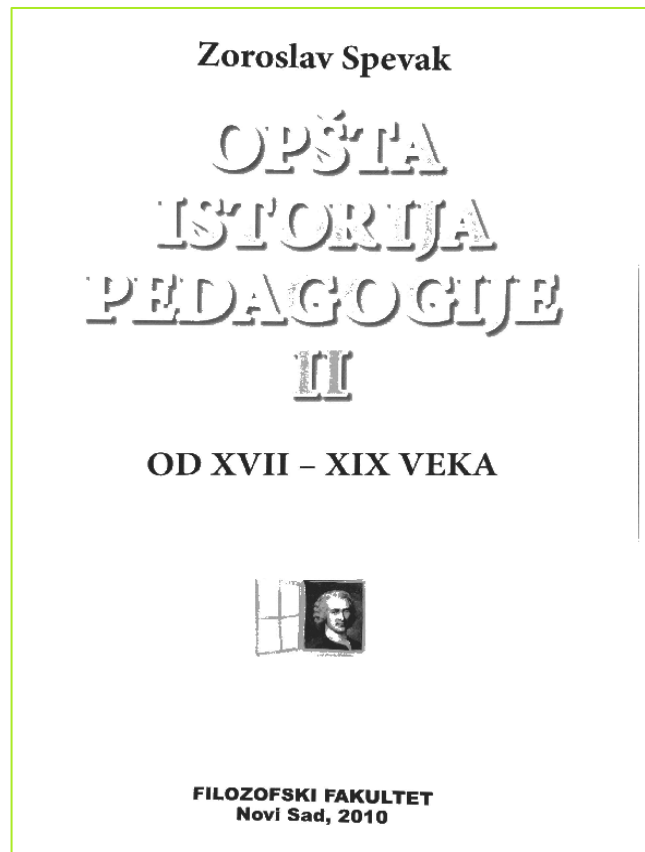
Спевак, З. (2007). Коменски, Фребел, Монтесори – од индивидуалног ка универзалном. Педагогија, LXII(2), 175-181.

Дуплим кликом на прву фотографију доступан је рад у целини у ПДФ формату.

Спевак, З. (2009). Схватања Јана Амоса Коменског о детету и детињству. У: З. Спевак (Ур.), *Кратка историја детињства* (стр. 38-43). Нови Сад: ауторско издање.

Дуплим кликом на фотографију доступан је рад у целини у ПДФ формату.

Спевак, З. (2010). Коменски, Јан Амос, 17. век. У: З. Спевак (Ур.), *Општа историја педагогије II од XVII-XIX века* (стр. 8-31). Нови Сад: Филозофски факултет.

Zoroslav Spevak¹
Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet,
Odsjek za pedagogiju

UDC 37.013 Komenski J.A.
371.4 Komenski J.A.
doi: 10.19090/ps.2019.0.9-18

**IDEJA PRIRODNOSTI – TEMELJNI PRINCIP
DIDAKTIČKOG SISTEMA J. A. KOMENSKOG²**
(povodom 350 godina od smrti velikana pedagoške misli)

Apstrakt

U radu autor osvetljava osnovnu ideju, koja se nalazi u temelju didaktičkog sistema J. A. Komenskog, a to je ideja prirodnosti. Nju je Komenski izrazio čuvenom formulacijom omnia sponte fluunt, absit violentia rebus (u slobodnom prevodu: neka sve teče spontano, bez nasilja). Ideja prirodnosti ima svoje korene u Komenskijevom panharmonijskom shvatanju celokupne stvarnosti i njegovim svepopravnim nastojanjima: popravljajući svakog pojedinca i celokupnog društva pomoću istinskog, pansofijskog obrazovanja. Komenski odbacuje svaki oblik nasilja, uključujući ono u didaktici – veštini poučavanja svih u svemu. Obrazovanje i učenje su sastavni deo celokupnog prirodnog toka, a učitelj je sluga, a ne gospodar prirode. U skladu s tim, dobra metoda je prirodna, nenasilna, radosna. U radu autor osvetljava dublje kulturno-istorijske korene ovakvih Komenskijevih shvatanja (husitska tradicija, ali i uticaji F.Bekona, T. Kampanela, M. F. Kvintilijana) i ukazuje na svežinu i aktuelnu vrednost Komenskijevih didaktičkih pogleda, koji su uticali na reformnu i progresivističku pedagogiju 20. veka, ali i dan-danas deluju inspirativno u naučnim i praktičnim traganjima za humanim pristupom u nastavi i učenju, koji poštuje i podstiče samoodređenje, samoaktivnost, slobodu i kreativnost dece.

Кључне речи: Komenski, prirodnost, didaktika, reformna pedagogija, dete.

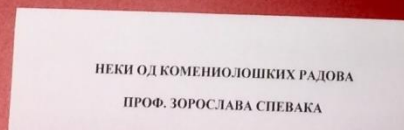
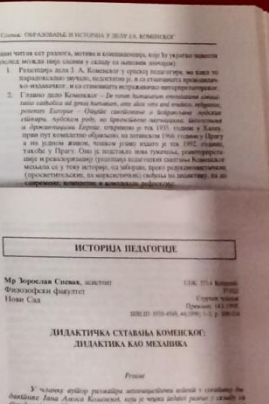
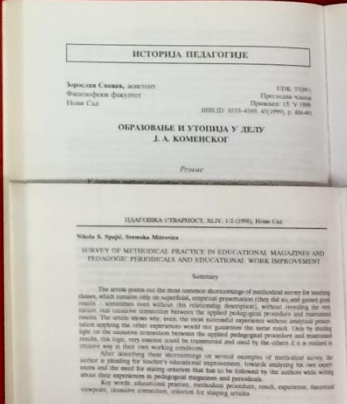
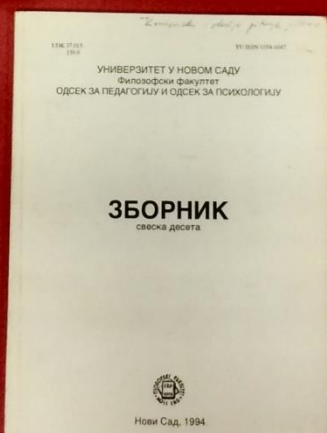
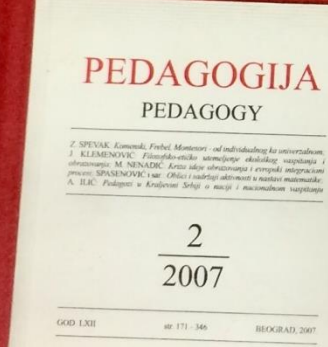
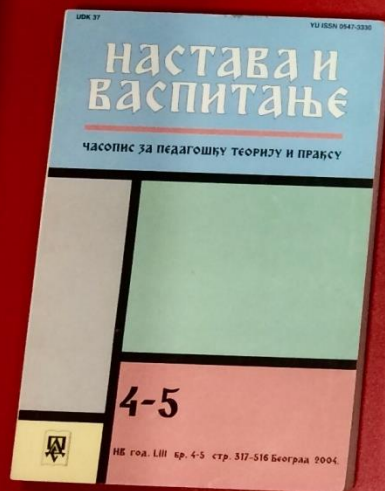
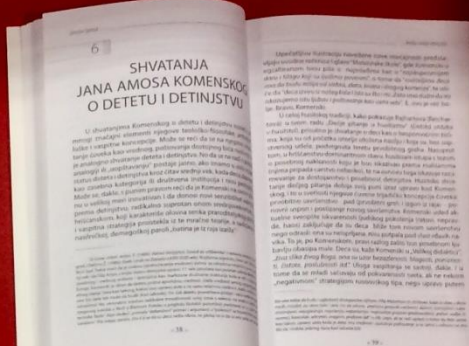
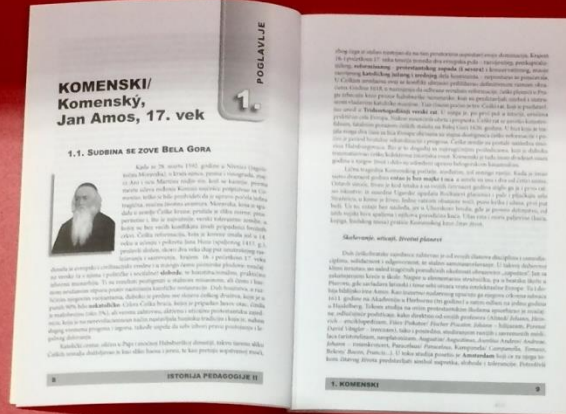
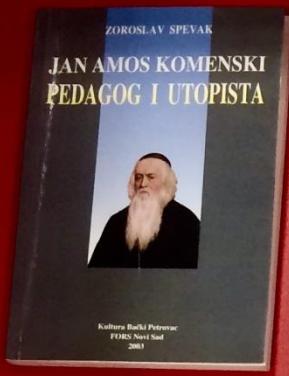
Opšti kontekst – svepopravni okviri Komenskijeve didaktike

Čitav život J. A. Komenskog, počevši najranijim detinjstvom, bio je obeležen nasiljem: ratovima, upadima vojski, epidemijama kuge, smrću najbližih, paljevinom,

¹ zoroslav.spevak@ff.uns.ac.rs.

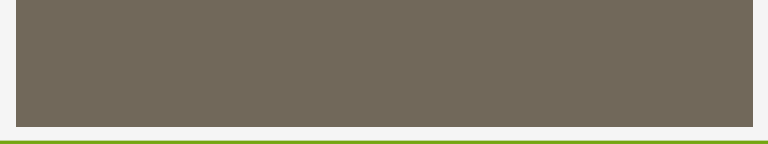
² Rad je nastao u okviru projekta „Kvalitet obrazovnog sistema Srbije u evropskoj perspektivi“ KOSSEP br. 179010, koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

Спевак, З. (2020). Идеја природности – темељни принцип дидактичког система Ј.А.Коменског (поводом 350 година од смрти великана педагошке мисли). У: Б. Перић-Пркосовачки (Ур.), „Коменском у част“ Тематски зборник радова часописа Педагошка стварност (стр. 9-18). Нови Сад: Педагошко друштво Војводине, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, Одсек за педагогију. <http://pedagogkastvarnost.ff.uns.ac.rs/index.php/ps/article/view/51/57>

Ауторке:

мср Лана Томчић – докторанткиња, демонстраторка на Одсеку за педагогију Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду

мср Тамара Драгојевић